

Dijaško diletantsko društvo

(Nadaljevanje)

V poletju leta 1899. smo se preselili iz Maribora v Ljubljano. Ker ni bilo tu izrazite meščanske šole, ki sem jo bil eno leto obiskoval v Mariboru, me je oče vpisal na realko. S tem je padel v vodo načrt, da bi se pozneje vpisal na učiteljsišče. Zelo sem namreč vzljubil realne predmete, predvsem matematiko; a pri prostoročnem risanju sem kar užival. Poleg tega sem na realki zelo dobro uspeval, ker so bile tedanje meščanske šole, ki so obsegale tri leta pouka, odlične, tako da se mi že po enoletnem študiju na meščanski šoli ni bilo treba za prve tri razrede realke skoraj nič učiti; posebno še zato, ker sem kot mariborski otrok popolnoma obvladal nemščino. Nova mi je bila samo francoščina, a tudi s to sva bila velika prijatelja, tako da mi je bila odlika brez kakšnega posebnega napora pri študiju kar navržena in to skozi tri leta.

Seveda moja gledališka žilica tudi v Ljubljani ni mirovala.

Stanovali smo sprva v Kolodvorski ulici na voglu, ki ga tvori z njo Slomškova ulica. Takoj smo se zbrali jaz, moji sestri Ljudmila in Štefka ter Poljančeva Malči in Žane; pritegnili smo še druge in si ustvarili svojo igralsko družbico.

Iz Maribora sem prinesel s seboj tudi kratko za otroško marionetno gledališče spisano pravljico igrice »Pepelko«. Bila je pisana v nemščini, pa smo jo prevedli ter naštudirali. Naša in Poljančeva mama sta nabrskali nekaj drobiža, da smo kupili cenenega pestrobarvnega blaga; sestri sta sešili kostume, in ko je bilo vse pripravljeno, smo določili dan »premiere«.

A kje bi nam bilo mogoče nastopiti? Nismo imeli na razpolago ne dvorane, ne odra in ne kulis. Pa sta se izkazala spet naša mama in naš ata. Da, naša mama in naš ata! Glede vzgoje nas otrok sta bila namreč oba vedno o vseh ukrepih soglasna. In dasi je bil naš ata glede našega šolanja prav iz ljubezni do nas zelo strog in kakor je naša mama bila natančna glede reda in čistoče v stanovanju, nam je ata le dovolil, da smo se bavili z igranjem, a mama je odrinila v prvi sobi ob kuhinji pohištvo k stenam, da smo dobili prostora za — oder. Priskrbeli smo si zadostno število sodčkov od piva ter širokih desk, ki smo jih položili čez sodčke, in oder je bil gotov. A potrebne so bile tudi še kulise, in brez zastorja oder tudi ni mogel biti. Spet nam je prišla na pomoč naša mama. Vzela je iz omare lepo oprane in zglačene rjuhe, s katerimi smo zagrnili oder s treh strani, a dve rjuhi sta služili kot zastor. Namesto skozi vrata smo hodili na oder tam, kjer sta se sosedni rjuhi dotikali, a okna smo naslikali na velike risarske papirje ter jih našili na rjuhe.

Takrat sem se tudi prvič v življenju našminkal s pravimi šmin-kami. V Kolodvorski ulici je bil brivec Bukovnik, ki je imel v izlozbi lepo baroko, ki sem jo vselej občudoval, kadar sem šel tam mimo. Ob priliki te naše predstave sem stopil k njemu. Bil je nenavadno pri-jazen gospod, ki je imel otroke zelo rad. Zato me ni spodil, niti se mi ni smejal, ko sem s trepetajočim ter po barokah in šmin-kah hrepe-nečim otroškim srcem stopil k njemu v brivnico in ga prosil, če bi nam posodil za našo igrico baroke in nas prišel tudi šminkat, pa se-veda — zastonj. Bil je tega celo zelo vesel in je na večer res prišel

ter nam napravil lepe maske. Še danes se spominjam njegovega širokega obraza in njegovih dobrodušnih, drobnih oči, ki so izpod gostih in dolgih plavih las švigale živahno sem in tja kakor dve ptičici izpod široko krošnjatega grma.

Povabili smo k tej predstavi seveda starše, brate in sestre sodelujočih ter hišne sostanovalce.

Ta predstava je potekla v zadovoljstvo vseh prav gladko, brez kakšne nerodnosti in brez napake. Zato smo sklenili, da moramo čimprej spet igrati. Jaz in moji sestri smo takrat ravno brali neko nemško otroško povest »Gluhonemi otrok«. Ta otrok je bila revna deklica, ki so jo ugrabili razbojniki, a se je po večdnevnem trpljenju s svojo bistroumnostjo rešila iz ujetništva ter izročila razbojnike celo roki pravice.

»Bilo bi krasno, če bi ta povest bila igra ter bi jo mi igrali,« sem dejal sestri Ljudmili.

»Veš kaj,« pravi ona, »bom jaz napravila iz te povesti igro!« (Takrat o gledališki govorici še nismo imeli pojma, pa nismo vedeli, da se imenuje to, če povest spremeniš v igro — dramatizacija.)

Jaz sem bil seveda za sestrin predlog takoj navdušen. Po preteku nekaj tednov je bila sestra z dramatizacijo gotova in začeli smo z vajami.

Ali — povest je bila nemška, zato je bila tudi igra prirejena v nemščini. Mogoče se čudite, da smo v tako zavedni slovenski družini, kakršna je bila od nekdaj naša, igrali v nemškem jeziku. A vedeti morate, da je naš pokojni dobri in razumni oče bil pri vsem svojem delovanju za slovenstvo zelo stvaren človek. V nas otrocih je sicer z veliko toploto netil ljubezen do materinega jezika ter nas uvažal načrtno tudi v njegovo literaturo. Sam pa je prav dobro obvladal nemški jezik ter tudi nas otroke v njem spolnjeval. Zavedal se je, da je znanje tujih jezikov vsakemu človeku v življenju v veliko korist ter da bomo slovenščino, ki je naš materni jezik, še toliko bolj obvladati in — ljubili, kolikor bolj bomo prav v primerjanju z drugimi jeziki spoznavali njen čudoviti ustroj in prav posebno lepoto. Zato nas je, ko smo bili starejši, začel poučevati tudi v italijanščini, katere se je po učnih knjigah prej sam naučil.

In prav je imel. Postali in ostali smo vsi, jaz, moji sestri in brat Vladko, navdušeni Slovenci, ki smo pa spoštovali vedno tudi vsakega človeka tuje narodnosti, če je bil res — človek!

Seveda smo mi, ki smo prišli iz takrat še zelo nemčurskega Maribora, nemščino za otroško mero popolnoma obvladali, naši ljubljanski soigralci pa ne. Nekateri so se vlog zelo težko naučili.

A naš ata je dejal: »Nič zato! Kar trudite se, se boste pri tem vsaj kaj naučili in vam bo tudi v višjih šolah, kjer je učni jezik nemški, to zelo koristilo!«

Šlo je torej z vajami nekoliko težko, a končno smo premagali vse težave, tudi jezikovne, tako da je bila tudi ta predstava — zelo lepa.

Prihodnjič pa vas popeljem s svojim pripovedovanjem v Šiško, kamor smo se iz Kolodvorske ulice kmalu po tej predstavi preselili in kjer smo se v svojem odrskem delovanju dvigali v vedno višje in resnejše delo, čeprav je bila naša prva javna predstava — cirkuška. Nastopili smo namreč kot cirkuški artisti. Jaz sem tedaj hodil celo — po vrvi!

A o tem prihodnjič več.

(Dalje.)